

občinah ima še naš kmet prosto besedo. Žal, tudi tu je menda pogorel. Na večkratni opomin in spodbudo oglasilo se je za zboljšani in pravični lovski zakon komaj par občin, drugod je bilo vse tiho. Sicer je nam ne preprijazna kmetijska družba štajarska na prvo prošnjo namignila, da je voljna pomagati, samo da se jih v ta namen oglasi več in mnogo občin. Sedaj je torej na občinah ležeče, ali in kedaj dobimo novi zakon v obrambo naših sadežev, še bolj pa nadepolnega sadnega drevja.

Spanje v tem času in taci razmerah mora biti vsakemu kmetu — sadjereju nerazumljivo. Saj nam le edina sadjereja obeta boljšo prihodnost, ako jo umno gojimo in s tem našim naslednikom zapustimo lep spomin svojega dela. Kdo bi to o lovu in divjačini mogel reči? Dostikrat se ta še za sedaj ne izplača; kdor pa le nalašč na škodo drugih zarezja in varuje divjačino, ta ni vreden hvale od kmeta, še manj pa od njegovih naslednikov, katerim je slastni sadni prigrizek daleč od njegovih rok požrl že zgodaj — zajčji zob! Naprej torej, Komur mar je prihodnjega vnuka, Komur mar je zahvale rodú!

Pohorski.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Zdaj je bil Kosar na pravi stezi, zdaj so se razkadili vsi dvomi gledé njegovega poklica, in nastal je velik mir v njegovem srcu. Očividno je, da ga je ljubi Bog sam izsolal prav za poklic spiritala. Ker je namreč sam imel več let vojsko gledé svojega poklica, bil je zdaj vajejen vojak, ki je lahko varno vodil tudi druge v enaki borbi.

Kosar povsem opraviči zaupanje, katero je stavil njegov škof na njega. Držal se je v svojem novem poslu načela: »Duh je to, kar oživlja, meso ne pomaga nič.«¹⁾ Zato mu je prva naloga in vedna skrb, da spravi v lavantinsko semenišče dobrega duha. On pravi: »Kaj pomaga, naj hiša še tako močno stoji, naj je še tako lepo opravljena, če pa je polna nezdravega, okuženega zraka, vsakdo se je bo ogibal? Naša skrb je torej, da v našem semenišču vselej veje duh molitve, duh učenosti in duh ljubezni.«

»Duh molitve je največji dar božji. To že prerok Caharija naznanja ter smatra za posebno prijaznost nebes, da bo Bog izlil nad hram Izraelov duha molitve. »Zgodilo se bo tistega dne, in izlil bom nad bišo Davidovo duha milosti in molitve.«²⁾ Duh molitve pa je še zlasti za bogoslovca najvažnejši dar božji. Komu namreč treba več in večjih milostij nego duhovniku, ki naj bi božjih milostij ne le sebi nego tudi ljudem dobival? Vse milosti pa deli Bog le za ceno molitve. Ali torej ni neizrečeno važno, da se klerik že v semenišču vadi moliti in molitev kar najbolj ceniti, in to tem več, ker more le tem potom dobiti milost stanovitnega poklica? Po vsakdanji skušnji smo tudi prisiljeni soditi, da kdor si v semenišču ne prilisti duha molitve in ga nič ne veseli Boga v molitvah, tudi v psalmih in pesmih hvaliti, da se tistemu duh molitve tudi v poznejših letih ne bo pomnožil, nego mu najbrž še pojemal in ga zadnjič tudi povsem zapustil, da še svojega brevirja molil ne bo. Sv. Terezija bi najrajši stopila na visoko goro ter ondí upila na glas, da jo čuje

ves svet: Ljudje, molite, molite, molite! in naj stopim tudi jaz pred semeniška vrata, da zakličem v hišo: Kleriki, molite, molite, molite! . . . O Sv. Duh, izlij nad naše semenišče duha molitve, da bodo iz te duhovne hiše prihajali sami možaki molitve, ker potem se bo precej obnovil obraz naše škofiji!«

»Klerika veže stroga dolžnost, izuriti se v bogoslovskih vedah. Kdor nima duha učenosti, ni za duhovski stan. Sam Bog mu žuga: »Ker si ti vedo zavrgel, bom tudi jaz tebe zavrgel, da mi ne boš opravljal duhovske službe.«³⁾ Svetni duhovnik je po svojem poklicu pridigar, učenik, spovednik. Za vse to pa treba dokaj vednosti in učenosti. Kako pač more druge učiti, če sam ni vrlo izobražen. Naj se bogoslovec vsa štiri leta še tako marljivo uči, sprevidel bo že prve dni svoje službe, da vé še komaj, abece bogoslovja. Za to ga opominja sv. Duh: »Kadar človek konča, naj zopet začne.«⁴⁾ V vsakem drugem poklicu se človek lahko izuči, v mašnikovem nikdar. »Če bi utegnil reči, dosti je, zgubljen si.« . . . Vsem nam je jasno, da so kleriki lepega vedenja čast semenišča, a njegova posebna vrlina pa tudi bogoslovci znanstveno dobro izurjeni. Čem bolj je torej na glasu naš zavod, da se v njem vestno in resno gojé znanosti, tem višje nas bodo cenili, celo naši nasprotniki, in čim učenejši duhovniki se v našem semenišču porajajo, tem bolj bodo ljudje in duhovništvo čislali in ljubili našo duhovno hišo, in tem več nadarjenih mladeničev podvivalo se boče vstopiti v naše semenišče . . . Gotovo je namreč, da nič ne hasne toliko časti in veljavi cerkve, kakor če nasprotnikom zastopa pot vrlo izobraženo duhovništvo, kateremu svet ne more in ne sme oponašati da je nevedno in nezmožno se vspeti do visočin sedanje vede. V sedanjih nevernih časih, ko se svet za naš zakramentalni značaj malo več zmeni, bomo si ne samo v mestih, nego tudi na kmetih le takrat še kaj veljave pripravili, če ljudem po svoji izobraženosti jemljemo oči v šoli, na prižnici in v zasebnem življenju. Učenost nam mora priboriti potrebno stanovsko čast, katere nam shlajena vera noče več priznati . . . Duhovnik brez temeljite učenosti je v naših časih vojak brez orodja, in neraben hlapec v vinogradu Gospodovem . . . Prosimo torej sv. Duha luči in razsvetljenja, in poleg učenosti ohranimo tudi čisto in pravično svoje srce, »ker modrost ne pojde v hudobno dušo, in ne stanuje v telesu grehu udanem.«⁵⁾

»Neogibno potreben je semenišču tudi duh ljubezni. Bog namreč, ki nas je semkaj poklical, je Bog ljubezni: »Bog je ljubezen«, in evangelij, katerega bomo kedaj oznanjevali, je evangelij ljubezni . . . Brez duha ljubezni je vsaka čednost in učenost brez cene in zavržena od Boga. »Kdo bi človeške jezike govoril in angeljske, a ljubezni bi ne imel, bil bi brneč bron in zvenčee cimbele.« Obsojena je torej na tem mestu lažnjiva narodnost in pagansko jezikoslovje, ki so pravi maliki naših dnij, če jim manjka duha ljubezni. »In ko bi imel . . . vse znanje, ljubezni pa bi ne imel, nič nisem . . . in nič mi ne koristi.«⁶⁾ Obsojena in zavržena je tudi učenost brez duha ljubezni. Le duh ljubezni je, ki nas in zavod naš živi ter veže z Bogom, brez ljubezni ostanemo večno ločeni od Boga; ostane naše semenišče v ljubezni, ostane v Bogu; ako pa naše semenišče zgubi ljubezen, ni nič druga pred Bogom kakor mrtvo truplo, nezmožno več kaj koristiti naši škofiji . . . Sv. Pavel priporočuje ljubezen, konča s temi ganljivimi besedami: »Zdaj pa

¹⁾ Oz. 4, 6.

²⁾ Sir. 18, 6.

³⁾ Modr. 1, 4.

⁴⁾ 1. Kor. 13, 1—3.

¹⁾ Jan. 6, 63.

²⁾ Cah. 12, 10.

ostaja vera, upanje, ljubezen, to troje; večja med njimi pa je ljubezen. Tudi za našo duhovno hišo je najvažnejša reč, da ohranimo med nami duha ljubezni. Če zgubimo ljubezen, zgubimo ž njo tudi vse druge dobrine duhovnega življenja, in neznosno bo naše semeniško življenje; ako pa ohranimo duha ljubezni, ohranimo ž njim tudi vse druge dobrine duhovnega življenja; veselo in mirno bomo živeli v tej hiši in se pozneje leta s solzami veselja še spominjali srečnih dnij semeniškega življenja; po malem bo prijateljska ljubezen sprepreгла naša srca in jih zvezala, katere nobene sile več pretrgati ne morejo. Da, ljubljani bratje, ohranimo duha ljubezni, tedaj imamo sladek raj v naši hiši, naši angelji varuhi bodo radi z nami bivali in sv. Duh bo plaval nad našo hišo! ...

Gospodarske stvari.

Kompóst.

«Kje bomo toliko gnoja vzeli, da bomo tako povoljno gnojili, kakor nam vi pravite. Vse bi bilo lepo in dobro, vemo, da trta ali travnik itd. dobro rodi, ako mu gnojimo povoljno. Pa za kar nam manjka sredstev, to tudi ne moremo storiti. Kar dobimo gnoja doma, zadostuje nam pičlo za polja, in ta še vedno pešajo, dasiravno zvozimo vse na nje, kar pride od naših živinčet.»

«Pomagati se dá lahko. Gnojite bolje travnike, potem pa morete tudi več živine rediti; ko boče pa več živine, potem pa bode tudi več gnoja. To je gotovo povsem naravno. Spravljajte ta gnoj večji del na polja, tu in tam pa bode tudi ostala betvica za vinograd, če pa ta ne bode popolnoma zadostovala, potem pa sežite po družih sredstvih. No, s čim bi pa gnojili travnike, tudi sadunosnike, vinograde itd.? Z mešanim gnojem ali kompostom.»

«Aha, dobro je, ta gnoj že vsi poznamo in ga napravljamo, pa ne stori nam vselej prav tako, kakor želimo, ter so stroški pripravljenja; delo, ki je s tem v zvezi, ni vedno v prav ugodnem razmerju s koristjo.» »Torej znate pripravljati kompost?»

«No, pa še kako! Navozimo v kupe nekaj listja, zemlje, pa tu in tam še kako žaganje, včasih nekaj cestnega blata, nekaj plevelnih rastlin, to spravimo na kup in pustimo to ležati, da tvarine v kupu sprhnijo, včasih ga tudi prekopljemo, pa nam je kompost za porabo gotov.»

«To je v principu čisto prav in dobro ustrežete po vašem načinu pripravljenemu pomenu besede kompost ali mešani gnoj, a popolnoma umno le ne postopate.»

«Oho, kako pa to! Saj imamo tudi že nekaj skušenj, pečamo se od mladih nog s kmetijstvom, učili so nas naši očetje, ki so vendar tudi nekaj pridelali, in da ne bi znali sedaj tako priprosto stvar napravljati, kakor je kompost. Čudno!»

«Polagoma, prijatelji! Radi tega, da ne znate komposta napravljati, ni treba se vam sramovati. To ni stvar, katero bi se človek naučil samo iz skušnje, treba mu nekoliko razumeti o kemiji, katera ga uči, koliko ima ta ali ona tvarina te ali one snovi, znati mu je nekoliko kemičnih zakonov, po katerih se te tvarine preminjajo ter mora dobro prevdarjati in računati. Mehanično delo komposta je lahko, to vsak pogodi. Prvo hočemo toraj najprej nekoliko razpravljati, ako ste pripravljani, pazno poslušati.» »Poslušali bomo že, ako ne bode predolgočasno.»

»Tvarina res ni posebno zanimiva za človeka, ka-

teremu ni za kmetijstvo, in svetujem temu, da si naj kako drugo zabavo poišče, a pravemu kmetovalcu ne sme biti dolgočasno razpravljanje za njega tako veljavnega vprašanja.» »Prav govori, ne motimo več!» —

Kompóst je kmetovalcu hranilnica, v katero znaša po malem v raznih odpadkih glavnic, ki mu pozneje lepe obresti donaša. Kompóst mu omogoči varčnost z rastlinsko hrano na njegovem posestvu, omogoči mu, ohraniti rastlinsko hrano v zemlji v ravnotežju. —

Prvi kompost napravljala je narava, dasiravno ne popolnoma v našem smislu. Bile so pečine, ki so vsled vremenskih in drugih vplivov razpadale, nastalo je malo zemlje, na katere mestih so se razmetale rastlinice, n. pr. mahovi, lišaji, nadalje razdejavajoč skalovje in prebavljajoč zastalo zemljo, na ta način z različnimi trupli po njih poginu zemljo pomnožujoč in zboljšajoč. Prišle so potem na ostankih teh druge rastline, nastali so pragozdi, listje in mah rastlin je ostajalo na mestu ter vedno zemljo zboljševalo. Vsa rastlinska hrana ostala je z malim delom, katerega je voda slučajno odplavila, na istem mestu od rodu do rodu in vegetacija je bila vsled tega vedno bujna. Prišel je človek, v borbi za obstanek jel je posegati s svojo roko v gospodinjstvo narave. Pa kar je dobra gospodinja prihranila v tisočletjih, jel je njen naslednik razkošno trošiti. Zemlja dajala je rada bogate darove in človek si jih je vedno več prisvojeval. Prišle so lastne potrebščine. Za obdelovanje zemlje za svoje varstvo, za življenje, in tako jel je človek rabiti več, nego samo zemeljske pridelke; pa je moral več pridelovati, kakor je sam neposredno rabil, svoje pridelke zamenjavati ali prodajati v druge kraje itd., s tem pa tudi prazniti rastlinam bogato pogrnjeno mizo. Naposled ima to vse svoj konec. Dedje naši imeli so še dokaj rodovite, bogate zemlje, ni jih še silila sila, biti z rastlinsko hrano tako varčni, kakor moramo mi biti. Za nas je slabše. Skušati moramo rastlinsko hrano kolikor mogoče doma zadržati in je najves mogoči način množiti. Kar je storila narava na mestu, moramo mi z znašanjem in zbiranjem storiti. (Dalje prih.)

Žitne cene v Mariboru. Od 21. do 28. decbr 1894 po hektolitr: pšenica 5 fl. 40 kr., rž 4 fl., ječmen 4 fl. 10 kr., oves 3 fl. 15 kr., turšica ali koruza 5 fl. 35 kr., ajdina 4 fl.

Sejmovi. Dne 5. januarija v Poličanah (svinjski sejem). Dne 7. januarija v Mariboru in Šmarji. Dne 9. januarija v Imenem (svinjski sejem). Dne 10. januarija na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem). Dne 11. januarija na Planini.

Dopisi.

Iz Gornje Radgone. (Bračko pred kazenskim sodnikom.) Da si ne boste belili glave, vam kar povem, da je Bračku dne 24. decembra sodnik Sok prisodil zaradi razžaljenja časti 15 gl. kazni, oziroma tri dni zapora. Povod pa je bil ta: Dne 15. decembra sprehajala sta se mimo gostilne k »angelju« gg. notar Oton Ploj in drd. Franjo Pikel. Pred gostilno stal je z nekaterimi svojimi znanimi pajdaši naš Bračko. Komaj je ta ona dva gospoda zagledal, začel je glasno klicati: »Tu gresta ta dva ultraslovenca, ta Pükl, Pükl, ali kak se piše, pa ovi pajbár; ta dva me naj obá v r... pišeta!»*) Zaradi teh psovk je bil Bračko tožen in se je

*) Tako obnašanje se res spodobi za „pecirksomana“.